

Poslanje roditelja kao vjernika laika u službi kršćanskoga odgoja vlastite djece

TANJA RADIONOV*

• <https://doi.org/10.31823/d.26.4.8> •

UDK: 2-722.7-45-053.2:376.72 • Pregledni članak

Primljeno: 23. siječnja 2018. • Prihvaćeno: 6. prosinca 2018.

Sažetak: Cilj je rada osvijetliti odgojno poslanje roditelja i njihovo pastoralno djelovanje u Crkvi i društvu kroz kršćanski odgoj vlastite djece. To poslanje ima svoje duboko teološko i učiteljsko utemeljenje. Naše razmatranje započinje prikazom poslanja roditelja kao vjernika laika. Svim vjernicima laicima Crkva je uputila opći poziv za aktivno sudjelovanje u pastoralnom poslanju u Crkvi da budu sol zemlje i svjetlo svijeta te da poput radnika u vinogradu u svom svakodnevnom životu posvećuju svijet. Obitelj tu ima važnu ulogu u svijetu. Svoj identitet otkriva u Presvetom Trojstvu i temelji se na sakramentalnom braku te kao kućna Crkva živi iskustvo ljubavi i zajedništva, što prenosi svojoj djeci. Roditelji imaju neotuđivo pravo odgajati svoju djecu sukladno vlastitim moralnim i vjerskim uvjerenjima, promičući dobrobit djeteta. Cjelovit odgoj za zrelu osobu uključuje i kršćanske i općeljudske vrijednote koje se isprepliću. Važno je da Crkva svojom pastoralnom brigom pruži braku i obitelji punu podršku u njihovu poslanju kršćanskoga odgoja vlastite djece, kojim oni doprinose razvoju i stvaranju budućnosti i Crkve i svijeta.

Ključne riječi: vjernici laici, brak, obitelj, poslanje roditelja, kršćanski odgoj djece.

Uvod

U današnjem suvremenom i globaliziranom svijetu obitelj je izložena brojnim izazovima i utjecajima. U društvu se događaju snažne promjene koje se uvelike odražavaju i na obitelj, njezino poimanje i ulogu. Svjedoci smo krize mno-

* Mr. sc. Tanja Radionov,
Savjetovalište sv. Josip,
privatna praksa,
Mesnička 6,
10000 Zagreb,
Hrvatska, tanja.
radionov@optinet.hr

gobrojnih načela i vrijednosti poput duhovnih, etičkih, kulturnih, gospodarskih, političkih i sl. Društveno-kulturno i moralno okruženje prožeto je materijalističko-konzumerističkom i individualističko-tehnicističkom koncepcijom života te naglašenim isticanjem sekularizma. Posebno treba naglasiti pokušaj relativizacije temeljnih moralno-etičkih vrijednosti koji se ogleda u preispitivanju samih temelja obitelji. Uočava se i uloga mnogobrojnih medija koji takve vrijednosti iznose pod naslovom ljudskih prava, demokracije i društvenoga napretka. Dok ono što se zapravo događa jest pad vrijednosti i osiromašenje društva, ponajviše braka i obitelji. Zbog vidljivih negativnih utjecaja suvremenoga društva na kršćansko poimanje braka i obitelji važno je posvetiti posebnu pozornost pitanju pastorala i poslanja obitelji, kao i njegovoj perspektivi u Crkvi i društvu.¹ Značajnu ulogu i prekretnicu u tome ima *Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u Hrvatskoj* iz 2002. godine u kojem se naglašava vrijednost braka i bračne ljubavi, Božjega nauma o braku i obitelji te se ističe i objašnjava poslanje obitelji u društvu, čime se otvara put pozitivnom pristupu obitelji, kao i temeljnim kršćanskim vrijednostima braka i obitelji.²

Jedan od poticaja za rad jest treće poglavlje *Direktorija* koje govori o poslanju obitelji u Crkvi i u društvu te apostolska pobudnica *Obiteljska zajednica* Ivana Pavla II. iz 1983. godine u kojoj se navodi: »Svjedočki navještaj supružnika očituje se ponajprije u kršćanskom odgoju vlastite djece. Osnovna roditeljska karizma jest upravo karizma kršćanskog odgoja vlastite djece. Roditelji su svojoj djeci prvi odgojitelji i prenositelji vjere.«³ Papa u svojoj pobudnici kaže da »kršćanske obitelji imaju odgojno poslanje koje je ukorijenjeno u njihovu udioništvu na stvaralačkom Božjem djelu«.⁴

Ovim smo radom željeli pobliže osvijetliti odgojno poslanje roditelja i njihovo pastoralno djelovanje u Crkvi i društvu (kroz kršćanski odgoj vlastite djece) koje ima svoje duboko teološko utemeljenje, kao i utemeljenje u učiteljstvu Crkve. Pitanje poslanja obitelji, odnosno roditelja kroz ulogu odgajanja vlastite djece, započeti ćemo promatranjem perspektive poslanja i uloge vjernika laika u društvu jer roditelji pripadaju upravo staležu laika. Svim laicima Crkva je uputila opći poziv za aktivno sudjelovanje u pastoralnom poslanju Crkve i širenju evanđelja sukladno

¹ Usp. J. ČORIĆ, Obitelj subjekt i objekt pastorala, u: *Bogoslovska smotra* 75(2005.)1, 211-228., ovdje 212-213., 226.; M. ŠIMUNOVIĆ, Nova evangelizacija i kateheza braka i obitelji. Premišljanje klasičnih i pokretanje novih modela obiteljskog pastorala, u: *Bogoslovska smotra* 75(2005.)1, 229-272., ovdje 230-231.

² Usp. HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u Hrvatskoj*, Zagreb, 2002. (= *Direktorij*).

³ *Direktorij*, br. 24; IVAN PAVAO II., *Familiaris consortio*, apostolska pobudnica, Zagreb, 2009. (= FC), br. 36.

⁴ *Isto*, br. 38.

svojim darovima, živeći ga u svom svakodnevnom životu te bivajući time aktivnim subjektom u evangelizaciji i posvećenju svijeta. Zatim ćemo analizirati koje su to teološke odrednice braka i obitelji iz kojih proizlazi i sam kršćanski temelj njihova poslanja kao *kućne Crkve* unutar opće Crkve. U posljednjem dijelu rada osvjetlit ćemo specifično pastoralno djelovanje roditelja koje ostvaruju u službi kršćanskoga odgoja vlastite djece koje iz svega prethodnoga proizlazi. Želja nam je pridonijeti raspravi o vrijednosti kršćanskoga braka i obitelji i značajnoj ulozi koju zauzimaju u današnjoj Crkvi i svijetu kako bismo našim obiteljima i roditeljima pružili snažnu podršku, poticaj i usmjerenje.

1. Uloga i djelovanje vjernika laika u Crkvi i svijetu

Od vremena Drugoga vatikanskoga sabora, a posebice u posljednjih trideset godina, od apostolske pobudnice *Vjernici laici* iz 1988. godine, posebna se pozornost pridaje vjernicima laicima razmatranjem njihove uloge i djelovanja koje im pripada u Crkvi i svijetu. Hrabri ih se da svako prema svome položaju zauzme svoje mjesto i prihvati poslanje u svakodnevnom životu prihvaćajući time dio suodgovornosti u evangelizaciji i poslanju Crkve. Položaj i uloga vjernika laika vrlo je važno pitanje i današnjice i budućnosti Crkve.

1.1. OPĆI POZIV I POSLANJE VJERNIKA LAIKA

Cijelom apostolskom pobudnicom *Vjernici laici* Ivana Pavla II. te dogmatskom konstitucijom o Crkvi *Svjetlo naroda* i apostolskom pobudnicom *Radost evanđelja* pape Franje upućen je opći poziv svim članovima Crkve, svim vjernicima, na aktivno sudjelovanje u poslanju i izgradnji Božjega naroda u zajedništvu i to svatko prema svojim karizmama i službama. Sve vjernike laike potiče se da prihvate taj poziv živeći ga u društvu i svojoj okolini te da svojim svakodnevnim djelovanjem navješćuju Krista.⁵ Time se pridaje veliko značenje i vrijednost Crkvi u svijetu, koju se poziva na suodgovornost, dijalog, suradnju i međusobno zajedništvo u različitosti. Svijet se promatra kao dijaloški partner Crkve u kojem sudjeluju svi članovi Crkve. Vjernici laici ne samo da pripadaju Crkvi nego oni i jesu Crkva, a svijet postaje mjesto i sredstvo kršćanskoga poziva vjernika laika.⁶ U *Kompendiju socijalnog nauka Crkve* papinskoga vijeća *Iustitia et pax* detaljno su izložena brojna područja raznovrsnih mogućnosti pastoralnoga djelovanja laika, koja sva imaju za cilj promijeniti

⁵ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dogmatska konstitucija o Crkvi »Lumen gentium«, u: ISTI, *Dokumenti*, Zagreb, 1986. (= LG); FRANJO, *Evangelii gaudium*, apostolska pobudnica, Zagreb, 2014. (= EG); IVAN PAVAO II., *Christifideles laici*, apostolska pobudnica, Zagreb, 1997. (= CL); N. VRANJEŠ, M. MIHAJIĆ, Izazovi i perspektive djelovanja vjernika laika u Hrvatskoj danas, u: *Riječki teološki časopis* 19(2011.)2, 437-468., ovdje 438.

⁶ Usp. CL, br. 9; 15.

društvenu stvarnost snagom evanđelja, a na što su svi vjernici pozvani. Izloženo je socijalno naučavanje Crkve koje želi očuvati i poticati djelovanje kršćana, vjernika laika u njihovim životima, kako bi im život i djelovanje bilo plodno evangelizacijsko djelo i služenje za opće dobro.⁷

Papa Franjo u svojoj pobudnici *Radost evanđelja* poziva sve vjernike da obнове svoj osobni susret s Kristom kako bi iz toga izvora snagom Duha bili nadahnuti za evangelizacijsko djelovanje i širenje radosti evanđelja.⁸ Svi su pozvani na Isusov misijski nalog: »Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio!« (Mt 28, 19-20) Poziva sve da milosrđe koje su primili od Oca šire dalje.⁹ Važno je da vjera bude ljubavljiva djelotvorna (usp. Gal 5, 6). »Djela ljubavi prema bližnjemu najsavršenije su izvanjsko očitovanje unutarnje milosti Duha«¹⁰ jer Duh Sveti je taj koji sije preko nas¹¹, a za to je važno izići iz samoga sebe i povezati se s drugima, ući u sebedarje, pripadati zajednici i služiti.¹² Kristovi su učenici pozvani dati svjedočanstvo življenja u vjernosti evanđelju.¹³ »Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge« (Iv 13, 35). »Što smo vidjeli i čuli navješćujemo« (1 Iv 1, 3). Evangelizacija na koju su svi vjernici laici pozvani jest »uprisutnjivanje Božjeg kraljevstva u svijetu«.¹⁴

1.2. VJERNICI LAICI KAO DIONICI KRISTOVA MISTIČNOGA TIJELA

Vjernike laike u pobudnici *Vjernici laici* metaforički se promatra kao članove Božjega naroda koji predstavljaju radnike u vinogradu, koje opisuju evanđelisti Matej (usp. Mt, 13, 38; 20, 1-16) i Ivan (usp. Iv 15, 1-5). Vinograd predstavlja cijeli svijet, vinogradar je Bog Otac nebeski, trs je Isus, dok su mladice na trsu svi kršćeni Crkve. Isus poziva sve vjernike da rade u njegovu vinogradu. Iz zajedništva vjernika s Kristom proizlazi zajedništvo među vjericima, svi su mladice jednoga trsa koji je Krist. To zajedništvo je i sam misterij Crkve.¹⁵ Isto tako Isus poziva vjernike da budu »sol zemlje« i »svjetlo svijeta« (usp. Mt 5, 13-14). Iz tih usporedbi i

⁷ Usp. PAPINSKO VIJEĆE »IUSTITIA ET PAX«, *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, Zagreb, 2005. (= *Kompendij*).

⁸ Usp. EG, br. 3; 8.

⁹ Usp. *isto*, br. 19; 24.

¹⁰ *Isto*, br. 37.

¹¹ Usp. *isto*, br. 68.

¹² Usp. *isto*, br. 87.

¹³ Usp. *isto*, br. 92.

¹⁴ *Isto*, br. 176.

¹⁵ Usp. CL, br. 1; LG, br. 6.

simboličkoga prikaza proizlazi zajedništvo svih vjernika koje je temelj Crkve, kao i suodgovornost svakoga pojedinoga vjernika za izgradnju Crkve. Poslanje je svakoga ponaosob da donosi plodove sukladno svojim službama, karizmi i darovima. Svaki je kršćanin živi član Crkve i aktivni subjekt Kristova spasenjskoga poslanja. On se ne smije promatrati i osjećati kao *stvar* ili *objekt*, već isključivo kao *subjekt* suradnje jer je punopravni suradnik u pastoralu.¹⁶ »Dakle, samo unutar otajstva Crkve kao otajstva zajedništva otkriva se 'identitet' vjernika laika, njihovo izvorno dostojanstvo.«¹⁷

S obzirom na narav i poslanje vjernici laici određuju se kao »svi vjernici osim članova svetog reda i redovničkog staleža odobrenog od Crkve, tj. vjernici koji, pošto su krštenjem združeni u jedno tijelo s Kristom, učinjeni Božjim Narodom i na svoj način postali dionici Kristove svećeničke, proročke i kraljevske službe, vrše, koliko na njih spada, u Crkvi i u svijetu misiju čitavog kršćanskog naroda.«¹⁸

Nova evangelizacija poziva na osobno uključivanje svih krštenika i svaki onaj koji je zaista iskusio ljubav Boga koji ga spašava treba poći naviještati tu ljubav drugima, svima s kojima dolazimo u susret¹⁹ i time postaju Božji znak u svijetu.²⁰ Posebnost poslanja vjernika laika jest u njegovoj svjetovnoj naravi.²¹ Svijet je mjesto i sredstvo kršćanskoga poziva vjernika laika, od kojega se ne mogu udaljiti, već naprotiv, pozvani su dati svoj udio u spasenju svijeta zajedno sa svima koji u tom svijetu žive.

Djelovanje laika jest antropološka, sociološka, teološka i crkvena stvarnost.²² Dostojanstvo vjernika laika otkriva se u Isusovu pozivu koji je upućen svima, a to je poziv na svetost, na savršenstvo djelotvorne ljubavi, da postanu sveti u svom življenju ulaženjem u vremenite stvarnosti i sudjelovanjem u zemaljskim poslovima.²³ Temeljno načelo jest »jednakost dostojanstva, jedinstvo poslanja i različitost službi unutar stvarnosti Crkve.«²⁴ Crkveno zajedništvo označava »različitost uz međusobno upotpunjavanje zvanja i životnih stanja, službi, karizmi i odgovornosti.«²⁵

¹⁶ Usp. CL, br. 3; 5.

¹⁷ *Isto*, br. 8.

¹⁸ CL, br. 9; usp. LG, br. 31.

¹⁹ Usp. EG, br. 120; 127.

²⁰ Usp. EG, br. 176; LG, br. 38.

²¹ Usp. CL, br. 15; LG, br. 31.

²² Usp. CL, br. 15.

²³ Usp. *isto*, br. 16; 17.

²⁴ J. BALOBAN, Vjernik laik prema »Christifideles laici«, u: VIJEĆE ZA LAIKE HRVATSKE BISKUPSKOJE KONFERENCIJE, *Obnoviti lice zemlje*, S. Baloban (ur.), Zagreb, 1993., 37-59., ovdje 43.

²⁵ CL, br. 20.

1.3. SPECIFIČNO POSLANJE VJERNIKA LAIKA U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU

Na Drugom vatikanskom saboru vjernicima laicima određena je posebna zadaća povezana s njihovim svakodnevnim stvarnostima koje žive u društvu. »Bog ih ovdje poziva da obnašajući svoju vlastitu dužnost i vođeni evanđeoskim duhom, tako reći iznutra poput kvasca, pridonose posvećenju svijeta te tako u prvom redu svjedočanstvom svojega života, blistajući vjerom, nadom i ljubavlju, drugima očituju Krista ... Zadaća je, pak, laika, po vlastitom pozivu, tragati za Božjim kraljevstvom baveći se vremenitim stvarima i uređujući ih po Božjem. Oni žive u svijetu, to jest u svim i u pojedinačnim službama i poslovima svijeta te u uobičajenim uvjetima obiteljskog i društvenog života, kojima je njihov život na neki način protkan ... Njima dakle, na osobit način pripada tako rasvijetliti i urediti vremenite stvari, s kojima su tijesno povezani, da one bivaju i rastu u skladu s Kristom.«²⁶ Vjernici laici imaju zadaću posvećivanja svijeta što znači da svojim svakodnevnim djelovanjem i prisutnošću u svijetu taj svijetu usmjeravaju prema Bogu.

»Identitet vjernika laika rađa se i krijepi iz sakramenata: iz krštenja, potvrde i euharistije.«²⁷ Njihovo svjedočanstvo rađa se iz dara milosti, priznate, njegovane i dovedene do zrelosti.²⁸ »Osnovni cilj u formaciji vjernika laika je sve jasnije otkrivanje vlastitog poziva i sve veća spremnost živjeti ga kroz ispunjenje svojeg poslanja.«²⁹ Vjernici laici imaju vlastito široko polje evangelizacijskoga rada i to »veliki i složeni svijet politike, društvenog života, gospodarskih odnosa, ali i svijet kulture, znanosti, umjetnosti, međunarodnog života, sredstava društvenog priopćavanja, pa neke druge stvarnosti otvorene evangelizaciji kao što je ljubav, obitelj, odgoj djece i mladeži, stručni rad, ljudska patnja.«³⁰

Obitelj, obiteljski život i odgoj djece posebno je i vrlo značajno polje evangelizacijskoga djelovanja laika. Sukladno tomu obitelj, odnosno roditelji imaju svoje značajno vjerničko poslanje u današnjem svijetu kroz kršćanski odgoj vlastite djece. Kao vjernici laici mogu svojim svakodnevnim obiteljskim životnim staležom aktivno sudjelovati u poslanju Crkve svjedočeći evanđeoske vrijednosti. Kaže se da su svi vjernici pozvani na novu evangelizaciju u kojoj se posebno služi u braku i obitelji, temeljnoj stanici društva, kao prvom mjestu za društveno zalaganje vjernika laika. To se zalaganje temelji na uvjerenju o jedinstvenoj i nenadomjestivoj vrijednosti

²⁶ LG, br. 31.

²⁷ *Kompendij*, br. 542.

²⁸ Usp. CL, br. 24.

²⁹ *Isto*, br. 58.

³⁰ *Isto*, br. 23.

obitelji za razvoj društva i same Crkve.³¹ »Crkva obitelj promatra kao prvo prirodno društvo, nositeljicu vlastitih i izvornih prava, te je stavlja u središte društvenog života.«³² Pastoralno djelovanje roditelja kroz odgoj vlastite djece crpi svoj poziv i temelje u teološkom određenju braka i obitelji koje nam pruža Crkva.

2. Teološka odrednica braka i obitelji

Obitelj i brak složene su i dinamične stvarnosti koje ćemo promotriti u cjelokupnosti njihova teološkoga određenja.

2.1. OBITELJ KAO BOŽJI NAUM – SLIKA TROJSTVA I SAKRAMENTALNOST

Obitelj kao važno i središnje mjesto i za osobu i za društvo naglašava se u cijelom Svetom pismu. Svoj identitet otkriva u Presvetom Trojstvu koje je izvorište njezina postojanja i temelj za njezino shvaćanje te označuje njezinu unutarnju strukturu zajedništva i međusobne ljubavi na način dara.³³ »Jedinstvo udvoje tj. ženidbeno zajedništvo muža i žene slika je zajedništva koje je u Bogu i u kojem se tri božanske Osobe ljube u intimi otajstva božanskog života. To je zajedništvo plod izlivanja darova Duha Svetoga kršćanskim supružnicima koji ih suobličava Kristu i pretvara ih u osobe-dar, čiji život postaje životom za drugu osobu. Takva je uzajamna darovanost kršćanskih supružnika i njihovo ženidbeno zajedništvo sakrament trojstvenog zajedništva ... Kršćanski brak i obiteljski život povlašteno su mjesto uprisutnjenja trojstvenog zajedništva među ljudima i zato sakrament i slika zajedništva ljubavi triju božanskih Osoba«³⁴ Ukratko, »kršćanska obitelj je zajedništvo osoba, znak i slika zajedništva Oca, Sina i Duha Svetoga.«³⁵ Obiteljska zajednica rađa se iz zajedništva osoba, predstavlja zajednicu osoba, prvo ljudsko društvo u čijem je središtu uvijek osoba.³⁶

Brak je temelj obitelji, slobodna volja supružnika da se ujedine u bračnu zajednicu koja ovisi o samome Bogu jer je Bog utemeljio brak i izvorište je njegova postojanja.³⁷ Bračna veza jest »intimna zajednica bračnog života i ljubavi, koju je Stvoritelj utemeljio i providio vlastitim zakonima ... Ta sveta veza u cilju dobra kako roditel-

³¹ Usp. *isto*, br. 40.

³² *Kompendij*, br. 211.

³³ Usp. *Direktorij*, br. 3.

³⁴ *Isto*, br. 3.

³⁵ HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Katekizam Katoličke Crkve*, Zagreb, 1994. (= KKC), br. 2205.

³⁶ Usp. *Kompendij*, br. 213.

³⁷ Usp. *isto*, br. 215.

lja i potomstva tako i društva ne ovisi o ljudskoj samovolji. Sam je naime Bog začetnik braka... Krist Gospodin je blagoslovom obasuo tu mnogostruku ljubav koja je potekla iz vrela božanske ljubavi i koja je sazdana na sliku njegova sjedinjenja s Crkvom... Spasitelj ljudi i Zaručnik Crkve dolazi u susret kršćanskim supruzima po sakramentu ženidbe. Ostaje nadalje s njima... Ustanova ženidbe i bračna ljubav usmjereni su k rađanju i odgoju djece.«³⁸

»Sakramentalna kršćanska ženidba izranja iz Božjeg saveza s čovjekom.«³⁹ »Krist Gospodin uzdignuo je na dostojanstvo sakramenta ženidbeni savez među krštenicima, kojim muška i ženska osoba međusobno uspostavljaju zajednicu svega života po svojoj naravi usmjerenu k dobrom supruhu te rađanju i odgajanju potomstva.«⁴⁰ Karakteristike braka jesu potpunost, sjedinjenje, nerazrješivost, vjernost i plodnost, a sve to čini mudri Božji plan o braku.⁴¹ Kršćanska obitelj, utemeljena na sakramentalnoj ženidbi, pripada strukturi Crkve i mjesto je rasta Crkve⁴² te ju možemo promatrati kao *kućnu Crkvu* ili *malu Crkvu* ili *domaću Crkvu*.

2.2. OBITELJ KAO KUĆNA CRKVA

U Svetom pismu vidljivo je da je ženidba bila u Božjem planu i redu stvaranja te je odraz zajedništva ljubavi Boga i čovjeka i Božjega saveza s čovjekom. »Sakrament braka poprima ljudsku zbilju bračne ljubavi sa svim njezinim posljedicama i osposobljava kršćanske bračne drugove i roditelje da žive svoj poziv laika, a to je njihova odgovornost.«⁴³ Prismo sjedinjena s Crkvom snagom sakramentalnoga veza koji je čini *kućnom Crkvom* ili *malom Crkvom* ili *domaćom Crkvom*, kršćanska je obitelj pozvana da bude znak jedinstva u svijetu i da obavlja svoju proročku ulogu svjedočeci za kraljevstvo Božje i mir Kristov prema kojemu korača svijet.⁴⁴ Ženidbeni drugovi snagom sakramenta ženidbe uzajamno si pomažu postići svetost u bračnom životu i u primanju i odgajanju djece te tako u svom životnom staležu imaju dar u Božjem narodu.⁴⁵ Obiteljski je dom prva škola kršćanskoga života i bogatije čovječnosti,

³⁸ Usp. DRUGI VATIKANSKI SABOR, Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu »Gaudium et spes«, u: ISTI, *Dokumenti*, Zagreb, 1986. (= GS), br. 48.

³⁹ *Direktorij*, br. 4.

⁴⁰ KKC, br. 1601.

⁴¹ Usp. *Kompendij*, br. 217; KKC, br. 1643.

⁴² Usp. *Direktorij*, br. 7.

⁴³ FC, br. 47.

⁴⁴ Usp. CL, br. 62; *Direktorij*, br. 3; FC, br. 21, 48; KKC, br. 1656-1657; *Kompendij*, br. 220; LG, br. 11.

⁴⁵ Usp. LG, br. 11.

gdje roditelji svojom riječju i primjerom postaju prvi vjerovjesnici.⁴⁶ To se ostvaruje brigom i ljubavlju prema djeci, bolesnim, starijima, svakodnevnim služenjem, dijeljenjem dobara, radosti, patnje, odgojem djece.⁴⁷ Na taj način svakodnevni život autentične kršćanske obitelji postaje mjesto prvoga iskustva Crkve koje se potom uklapa u širu crkvenu zajednicu i društvo. Time *kućna Crkva*, odnosno obitelj, postaje dio poslanja opće Crkve.⁴⁸

Naravna dimenzija ljubavi u braku neprestano se učvršćuje milošću sakramenta, te supružnici postaju Kristov znak u svijetu. Obitelj je prirodno mjesto u kojem se žive sve tri zadaće Crkve: »svjedočko navještanje Božje riječi, slavljenje trojedinog Boga zajedničkom molitvom i kućnom liturgijom, te služenje u ljubavi.«⁴⁹

2.3. OBITELJ KAO MJESTO ŽIVLJENJA LJUBAVI I ZAJEDNIŠTVA

Obitelj je primila poslanje čuvati, objavljivati i priopćavati ljubav kao odraz i dioništvo u Božjoj ljubavi.⁵⁰ Obiteljski život iskustvo je zajedništva i sudioništva, vođeno zakonom dobrohotnosti, gdje se njeguje osjećaj osobnoga dostojanstva i jedinstvenoga vrijednosnoga izvora te se preobražava u prihvaćanje, susret, dijalog, velikodušno otvaranje, nesebično služenje i duboku solidarnost. Na taj način u istinskom i odgovornom zajedništvu obitelj postaje prva škola društvenosti i primjer za zajedničarske odnose protkane poštovanjem, pravednošću i smislom za dijalog i ljubav.⁵¹ Bračna ljubav uključuje »sposobnost izlaska iz sebe i vlastitih očekivanja, traženje vlastite radosti u radosti drugoga, empatiju, velikodušno darivanje, solidarnost, žrtvu, vjernost, trajnost i praštanje«.⁵²

Kršćanska obitelj ima poslanje svjedočenja i navješćivanja evanđelja života. Obitelj, sudjelujući u životu i poslanju Crkve, u službi je izgradnje kraljevstva Božjega, a u svojoj osnovi ima poziv na zajedništvo, plodnost, odgoj i bivanje u zajednici temeljeno na načelu ljubavi.⁵³ Važna je zadaća obitelji vjerno živjeti stvarnost zajedništva, a nutarnje počelo, snaga i cilj toga jest ljubav koja nadahnjuje međusobne odnose, bez koje obitelj ne može živjeti, rasti i usavršavati se. »Temelj ljubavi,

⁴⁶ Usp. KKC, br. 1656-1657.

⁴⁷ Usp. FC, br. 21.

⁴⁸ Usp. CL, br. 62.

⁴⁹ *Direktorij*, br. 7.

⁵⁰ Usp. FC, br. 17.

⁵¹ Usp. *isto*, br. 43

⁵² *Direktorij*, br. 15.

⁵³ Usp. J. ČORIĆ, Obitelj subjekt i objekt pastoralna, 219.

princip i snaga zajedništva su pravednost i poštovanje prema kriteriju ljubavi.«⁵⁴ Gradeći to zajedništvo, obitelj postaje škola čovječnosti. Temelj izgradnje takvoga zajedništva unutar obiteljske zajednice jest odgojna razmjena primanja i davanja između roditelja i djece.⁵⁵ To podrazumijeva odgoj vlastite djece temeljen na vlastitim vrijednostima, čime roditelji pastoralno djeluju i ostvaruju službu svoga poziva kao laika unutar Crkve i svijeta.

3. Pastoralno djelovanje roditelja kroz službu kršćanskoga odgoja vlastite djece

3.1. PRAVO RODITELJA NA KRŠĆANSKI ODGOJ VLASTITE DJECE

Pravo na odgoj vlastite djece jedno je od temeljnih ljudskih prava i o njemu ovisi budućnost i Crkve i društva. Ivan Pavao II. rekao je: »Ulaganje u odgoj novih naraštaja znači ulaganje u budućnost Crkve i nacije. Bez odgoja novih naraštaja ne mogu se stvarati ni dobri izgledi za budućnost mjesne Crkve i nacije.«⁵⁶ *Povelja o pravima obitelji* Svete stolice iz 1983. godine ističe da roditelji imaju izvorno, prvotno i neotuđivo pravo odgoja svoje djece, da se smatraju prvim odgojiteljima te da ih imaju pravo odgajati sukladno vlastitim moralnim i vjerskim uvjerenjima, promičući dobrobit i dostojanstvo djeteta.⁵⁷ Među temeljna prava obitelji pripada i pravo da ostvaruje svoje poslanje s obzirom na prenošenje života i odgoj djece; kao i pravo da odgaja svoju djecu u skladu s vlastitim predajama, vjerskim i kulturnim vrijednostima i to nužnim pomagalicama, sredstvima i ustanovama.⁵⁸ Nadalje roditelji imaju pravo da izabiru škole i sredstva za odgoj djece; da njihova djeca ne budu prisiljena pohađati pouku koja nije u skladu s njihovim moralnim i vjerskim uvjerenjima; da imaju suradnju s učiteljima i školom; da djeca budu zaštićena od negativnih utjecaja ili zloupotrebe te da u svom domu mogu slobodno provoditi svoj vjerski život.⁵⁹

Odgojno pravo i dužnost roditelja bitno je jer je povezano s prenošenjem života; izvorno je i prvobitno s obzirom na odgojnu zadaću; nezamjenjivo je i neotuđivo roditeljima, pri čemu temeljno načelo jest očinska i majčinska ljubav koja u odgoju

⁵⁴ *Isto*, 223.

⁵⁵ Usp. FC, br. 18; 21.

⁵⁶ IVAN PAVAO II., *Bit ćete mi svjedoci. Govori za vrijeme pastoralnog pohoda Hrvatskoj od 2. do 4. listopada 1998.*, Zagreb, 1998., br. 45-46.

⁵⁷ Usp. SVETA STOLICA, *Carta dei diritti della famiglia – Povelja o pravima obitelji* (22. X. 1983.), br. 5. (= *Povelja*).

⁵⁸ Usp. FC, br. 48.

⁵⁹ Usp. *Povelja*, br. 5; 7.

postizuje svoje ispunjenje i puninu.⁶⁰ Važno je da su roditelji svjesni toga da je dijete dar i da im Bog povjerava rast jednoga Božjega djeteta, člana Crkve.⁶¹

Obitelj je mjesto gdje se svjedoči i naviješta evanđelje. Evangelizacijski i pastoralni zadatak obitelji ponajprije se odnosi na odgoj djece. Obitelj kao *kućna Crkva* ostvaruje svoje poslanje kršćanskim odgojem djece kako bi usvojili temeljne vrjednote ljudskoga života. Svi članovi obitelji prema svomu daru imaju odgovornost za gradnju zajedništva u ljubavi i uzajamnom služenju, što je temeljni zahtjev za odgojnu razmjenu između roditelja i djece. Pri tome roditelji upotrebljavaju svoj autoritet kao službu i poziv koji je usmjeren ljudskoj i kršćanskoj dobrobiti svoje djece⁶², temeljen na zajedništvu i ljubavi.

3.2. ETIKA KRŠĆANSKOGA ODGOJA I DRUŠTVENA ETIKA

Dužnost roditelja za odgojem vlastite djece ima svoje korijene u prvobitnom pozivu bračnih drugova da sudjeluju u Božjem djelu, čime preuzimaju zadaću da djetetu djelotvorno pomognu da u punini živi ljudski život. Roditelji su prvi odgajatelji svoje djece i važno je da stvore uvjete i okolinu koja je prožeta ljubavlju i vjerom u Boga i ispunjena ljudima koji će pozitivno utjecati na osobni i društveni razvoj djeteta. Roditelji u odgoju postižu svoje ispunjenje jer to usavršava njihovu službu života. Ljubav roditelja jest ta koja nadahnjuje i vodi odgoj obogaćujući ga vrjednotama i krjepostima poput blagosti, postojanosti, dobrote, služenja, nesebičnosti, duha žrtve, što su sve upravo dragocjeni plodovi te ljubavi.⁶³ Može se reći da su poziv na zajedništvo (*communio*) i ljubav temelji teologije i etike obitelji, pa tako i odgoja.

U obitelji se razvija duboko poštovanje dostojanstva djeteta i uvažavanje njegovih prava kojima se mora velikodušno služiti. Prihvatanje, ljubav, poštovanje, služenje (materijalno, emocionalno, odgojno, duhovno) prema svakom djetetu mora biti raspoznatljiv znak svake kršćanske obitelji. Dok djeca budu rasla u mudrosti, ona će dati i svoj dragocjeni prilog izgradnji obiteljske zajednice i posvećenju svojih roditelja.⁶⁴

Mnoga važna iskustva žive se u obitelji, poput očinstva, majčinstva, odnosa djece prema roditeljima, bratskoga prijateljstva, bračnih odnosa, odnosa prema starijima i mlađima te odnosa prema zajednici i društvu. Susreću se različiti naraštaji koji si

⁶⁰ Usp. FC, br. 36.

⁶¹ Usp. *isto*, br. 39.

⁶² Usp. *isto*, br. 21.

⁶³ Usp. FC, br. 36; KKC, br. 2221.

⁶⁴ Usp. FC, br. 26; GS, br. 48.

međusobno pomažu radi stjecanja punije životne mudrosti i usklađivanja osobnih prava s drugim zahtjevima društvenoga života, što čini temelj društva. Stoga i obitelj treba zauzimati središnje mjesto u društvu.⁶⁵

Roditelji kršćanskim odgojem vlastitu djecu odgajaju i oblikuju za bitne vrjednote ljudskoga života. Važno je da djeca imaju osjećaj za istinsku pravdu, poštovanje svake ljudske osobe i njezina dostojanstva, osjećaj prave ljubavi prožete iskrenom pažnjom i nesebičnim služenjem drugima. Može se reći da je obitelj prva škola i čovječnosti i društvenosti. Ona u sebedarju i ljubavi ima temeljni zakon kojim se vodi i kroz koji raste. Sebedarje i zajedništvo uzor su i mjerilo odnosa u obitelji, ali i izvan nje, mjerilo širih zajedničarskih odnosa u društvu koji trebaju imati značajke poštovanja, pravednosti, smisla za dijalog i ljubav. Usvajanje temeljnih vrjednota potrebno je kako bi djeca izrasla u slobodne, poštene, odgovorne i solidarne građane društva.⁶⁶ Obitelj je škola krjeposti, slobode, odgovornosti, pravednosti, međusobnoga prihvaćanja, dijeljenja, solidarnosti, odnosno omogućuje posredovanje i iskustvo temeljnih ljudskih i kršćanskih vrijednosti.⁶⁷ Djeca uče osobnu odgovornost, odgovornost za drugoga čovjeka te zauzimanje i šire društvene odgovornosti čime se kršćanska etika odgoja u obitelji prožima sa širom društvenom etikom.

3.3. KRŠĆANSKI ODGOJ VLASTITE DJECE

Odgoj je u svom temelju proces koji uključuje dinamiku postojanja, rasta, napredovanja, razvoja i usavršavanja te vodi čovjeka do punine njegovog čovječstva. Stoga je i vrlo važan, ali i dugotrajan proces. Uključuje tjelesni, kognitivni, emocionalni, socijalni, moralni i duhovni razvoj te razvoj ličnosti. Svaki istinski odgoj ima za cilj razvijanje čovjeka u zrelu, svestranu, slobodnu i stvaralačku ličnost te u tako cjelovito shvaćenom odgoju ne smije biti zanemarena ni jedna dimenzija čovjeka, pa tako ni kršćanski odgoj.⁶⁸ Kršćanski odgoj jest odgoj za vjeru i u vjeri te u sebi uključuje opći ljudski odgoj i opće ljudske vrijednosti. Tako se u odrastanju i odgoju prožimaju opći ljudski i kršćanski odgoj koji su međusobno isprepleteni i neodvojivi. Roditelji svojim odgojem posreduju zrelost i ljubav svojoj djeci i prvi su im modeli i primjeri kako živjeti život preko kojih djeca uče i formiraju se. Kršćanski odgoj teži kršćanskoj zrelosti, zrelosti u vjeri kroz svakodnevno življenje u obitelji i općoj

⁶⁵ Usp. GS, br. 52.

⁶⁶ Usp. FC, br. 37, 43.

⁶⁷ Usp. *Direktorij*, br. 11.

⁶⁸ Usp. BISKUPI JUGOSLAVIJE, *Radosno naviještanje evanđelja i odgoj u vjeri. Temeljne smjernice o obnovi religioznog odgoja i kateheze*, Zagreb, 1992., br. 28.

ljudskoj zrelosti i razvoju cjelokupnoga čovjeka. Model toga življenja jest Isus Krist prema kojemu se oblikujemo i kojemu težimo.⁶⁹

Odgojno poslanje roditelja ukorijenjeno je u njihovu dioništvu u stvaralačkom Božjem djelu, a izvor nalazi i u sakramentu ženidbe koji ih obogaćuje darovima Duha Svetoga kako bi mogli pomoći svojoj djeci u njihovu ljudskom i kršćanskom rastu. Samo odgojno poslanje sakramentom ženidbe uzdignuto je na dostojanstvo i poziv službe Crkve u službi izgradnji njezinih članova. Važno je da roditelji pruže djeci sve što je nužno za njihovo osobno i crkveno gledište. Odgojno poslanje kršćanske obitelji prava je služba koja prenosi i šiti evanđelje pa sukladno tomu obiteljski život postaje put vjere i životna škola nasljedovanja Krista.⁷⁰

Roditelji mogu djelovati afirmativno, promičući istinske općeljudske i kršćanske vrijednosti i svjedočeći to u svom životu, te korektivno upozoravanjem na štetne pojave i ponašanja nudeći modele njihova rješavanja.⁷¹ Neki od oblika afirmativnoga djelovanja roditelja unutar obitelji jesu: 1. Svakodnevno i autentično življenje kršćanskih vrijednosti koje se očituje u osobnom življenju istinskoga obiteljskoga života u skladu s naravnim moralnim zakonom i učenjem Crkve, u odgovornom ispunjavanju svoje profesionalne i izvanprofesionalne dužnosti i u dosljednom življenju kršćanske brige za opće dobro koje proizlazi iz ljubavi prema bližnjemu i u brizi za očuvanje okoliša; 2. Osobna formacija u suvremenom crkvenom učenju o vrijednostima odgoja koja se očituje u prepoznavanju i korištenju prava koja imaju obitelji te u propitivanju značenja istine, slobode i pravde u okviru suvremenoga života i njihovo tumačenje sukladno crkvenom učiteljstvu; 3. Prenošenje usvojene formacije na svoje bližnje i to posebice na djecu i mlade, što se očituje u prirodnom i gotovo spontanom odgajanju djece i mladih o vrijednosti obitelji, općega dobra, rada i očuvanja okoliša; 4. Osobno i obiteljsko uključivanje u inicijative koje štite i promiču vrijednost braka i obitelji kroz zauzimanje ispravnoga odnosa države prema školi i odgoju, praćenje javnih sadržaja koji se odnose na brak i obitelj te promicanje braka i obitelji u različitim oblicima javnoga zagovaranja, javno zauzimanje svoga stava, kao i sudjelovanje u raznim inicijativama.⁷² S druge strane oblici korektivnoga djelovanja roditelja na obiteljskoj razini jesu: praćenje važnih tema vezanih za obitelj i primjereno reagiranje na njih bilo podržavanjem bilo ukazivanjem na njihove štetne posljedice; raspravljanje o aktualnim temama vezanim za obitelj; ja-

⁶⁹ Usp. J. BOSANČIĆ, (Ne)uspjesi kršćanskog odgoja u obitelji, u: *Bogoslovska smotra* 69(1999.)2-3, 353-365., ovdje 354-356.

⁷⁰ Usp. FC, br. 38-39.

⁷¹ Usp. HRVARSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Za život svijeta. Pastoralne smjernice za apostolat vjernika laika u Crkvi i društvu u Hrvatskoj*, Zagreb, 2012., br. 53.

⁷² Usp. isto, br. 55-59.

čanje kulture javnoga zagovaranja; podržavanje javnih skupova i manifestacija koje promiču kršćanske vrjednote te glasovanje i podržavanje stranaka i skupina koje u svojim programima izražavaju kršćanski svjetonazor.⁷³

Mnogobrojni su pokazatelji uspješnoga i kvalitetnoga kršćanskoga odgoja: roditelji neprestano sudjeluju u odgoju svoje djece, kvalitetan kontakt i komunikacija s djecom, dovoljna količina vremena u kontaktu s djecom, mnogo razgovora i otvorenosti u odnosu i komunikaciji, međusobno uvažavanje, jasnoća u zahtjevima, kućnom redu i dogovorima, dobri načini ophođenja s djecom, dobri modeli ljudskoga i vjerničkoga života, življenje braka u kojem je prisutna međusobna ljubav, zajedništvo, poštovanje, prihvaćanje i partnerstvo, činjenje djela ljubavi izvan obitelji, otvoreni razgovor o negativnim modelima življenja, vjerski odgoj, autentično življenje vlastite vjere, otvorenost prema zajednici vjernika u župi te pridonosenje rastu Crkve. Kako bi se sve to ostvarilo, važno je da roditelji žive zajedništvo ljubavi i da su Božji suradnici u procesu odgoja svoje djece, bez čega bi to bilo teško ostvarivo na tako kvalitetan način.⁷⁴

Brak i obitelj vrlo su dinamična stvarnost koja u sebi nosi potencijal za promjenu, sazrijevanje i rast. Svaka obitelj prolazi razne faze i neprestano je izložena novim izazovima i potrebama. Stoga su važni trajna i sustavna formacija te pastoralna briga i same Crkve za brak i obitelj.⁷⁵ Crkva u tome ima vrlo važnu ulogu, zapravo, obvezu i zadaću zalaganja za obiteljski pastoral. Treba poticati i pomoći roditeljima u njihovom pozivu i poslanju odgoja vlastite djece. To se može ostvariti različitim pastoralnim aktivnostima kao što su kvalitetna priprava za brak, pastoral obitelji, bračnih drugova i roditelja, kateheze, obiteljske škole, susreti roditelja, uključivanje stručnjaka laika, duhovno vodstvo te duhovne obnove. S pomoću razvijene sustavne mreže različitih oblika pastoralne skrbi za brak i obitelj može se dovesti do toga da i sami brakovi i obitelji postanu aktivnim i kvalitetnim subjektom evangelizacijskoga poslanja Crkve pridonoseći pri tome i boljitku društva, odnosno svijeta.⁷⁶

Zaključak

Svjedoci smo velikih izazova pred koje su postavljeni brak i obitelj u današnjem svijetu u kojem se naglašavaju materijalističke vrijednosti dok se istovremeno relativizira i kritizira kršćanski moral i vrjednote, kao i kršćanski pogled na brak i obitelj. Brak i obitelj dio su Crkve i oni jesu Crkva u kojoj zauzimaju značajno mjesto i po-

⁷³ Usp. *isto*, br. 82.

⁷⁴ Usp. J. BOSANČIĆ, (Ne)uspjesi kršćanskog odgoja u obitelji, 357-359.

⁷⁵ Usp. *Direktorij*, br. 39.

⁷⁶ Usp. *isto*, br. 88.

slanje. Poslanje roditelja kao vjernika laika u službi odgoja vlastite djece ima svoje duboko teološko i učiteljsko izvorište. Očituje se u općem pozivu upućenom svim vjernicima laicima da budu *sol zemlje* i *svjetlo svijeta* te da kao *radnici u vinogradu* u svakodnevnom životu obavljaju službu posvećenja svijeta. Ta se služba ponajprije ostvaruje u obitelji kao *kućnoj Crkvi* kršćanskim odgojem vlastite djece prožetim evanđeoskim vrijednostima i vrjednotama. Time roditelji kao članovi opće Crkve doprinose njezinom rastu i poslanju.

Kršćansko viđenje obitelji i braka izvire iz zakona koji je Bog Stvoritelj upisao u srce svakoga ljudskoga bića, te ga je potrebno poštovati i braniti od svake moguće povrede.⁷⁷ Svaka kršćanska obitelj i brak imaju svoje izvore u Presvetom Trojstvu i sam ih je Bog osnovao stvorivši ih za ljubav i zajedništvo. Brak kao otajstvo možemo usporediti s bračnom ljubavi Krista prema njegovoj zaručnici Crkvi. Obitelj je jedinstveno zajedništvo osoba, roditelja i djece. Djeca su Božji dar roditeljima te je njihov zadatak dovesti ih k njihovom izvoru, Bogu. Samo se u zajedništvu s Bogom može ostvariti civilizacija ljubavi. Roditelji su prvi odgojitelji svoje djece kroz život u istini i ljubavi, te kroz iskreno sebedarje. Obitelj je prva ljudska sredina u kojoj se oblikuje unutarnji čovjek, odnosno čovjek duha, čovjek srca, plemeniti čovjek, drugim riječima, potpuni čovjek.⁷⁸

Obitelj svoj temelj ima u braku. Tvori zajedništvo ljubavi i uzajamnosti koje poučava i prenosi kulturne, moralne, društvene i vjerske vrjednote koje su bitne za razvoj i dobrobit svojih članova, ali i društva u cjelini.⁷⁹ Kao *kućna Crkva* obitelj je pozvana biti znak jedinstva, svjedočiti kraljevstvo Božje i Kristov mir i to svojim odgojnim poslanjem pružajući djeci uzor života koji se zasniva na vrijednostima istine, slobode, pravednosti i ljubavi.⁸⁰ Roditelji imaju izvorno, prvotno i neotuđivo pravo odgajati svoju djecu sukladno vlastitim moralnim i vjerskim uvjerenjima. Taj se odgoj temelji na ljubavi i zajedništvu i odgaja za kršćanske vrjednote poput blagosti, postojanosti, dobrote, služenja, nesebičnosti, kao i za osjećaj slobode, odgovornosti, pravednosti, međusobnoga prihvaćanja, dijeljenja i solidarnosti.

U crkvenom obiteljskom pastoralu važno je naglašavati poslanje vjerničkih obitelji u njihovim djelima evangelizacije i sudioništvu u poslanju Crkve i svijeta te im pružati punu podršku u tome. »Ljubiti obitelj znači poštivati njezine vrednote i mogućnosti, nastojeći ih uvijek promicati. Ljubiti obitelj znači upoznati opasnosti

⁷⁷ Usp. *Povelja*, uvod.

⁷⁸ Usp. J. FRKIN, Pismo obiteljima pape Ivana Pavla II., u: *Obnovljeni život* 49(1994.)6, 591-602., ovdje 593., 595-600.

⁷⁹ Usp. *Povelja*, B, E.

⁸⁰ Usp. FC, br. 48.

i zla koja je ugrožavaju, kako bismo ih prevladali. Ljubiti obitelj znači založiti se da joj osiguramo sredinu koja će pogodovati njezinu razvoju. I još jedan uzvišeni oblik ljubavi jest vratiti današnjoj kršćanskoj obitelji, koja se često nađe u napasti da se obeshrabri zbog sve većih teškoća, svijest samopouzdanja, svijest o vlastitim bogatstvima naravi i milosti, samosvijest o poslanju koje joj je Bog povjerio⁸¹ – poslanje kršćanskoga odgoja vlastite djece. Čineći svoje poslanje i poziv kroz odgoj svoje djece, roditelji vjerni Istini i vođeni ljubavlju, prenoseći navještaj evanđelja, sudjeluju u stvaranju budućnosti i Crkve i svijeta.

⁸¹ *Isto*, br. 86.

THE MISSION OF PARENTS AS LAY BELIEVERS IN THE SERVICE OF CHRISTIAN UPBRINGING OF THEIR CHILDREN

Tanja RADIONOV*

***Summary:** The aim of the paper is to illuminate the educational mission of parents and their pastoral activity in the Church and society through Christian upbringing of their own children. This mission has its deep theological and magisterial foundations. Our reflection starts with a depiction of the parents' mission as lay believers. The Church has launched a general call to actively participate in the Church's pastoral mission and to be the salt of the earth and the light of the world, and to sanctify the world in their everyday life as workers in the vineyard. Here the family plays an important role in the world. It reveals its identity in the Holy Trinity and is based on the sacramental marriage, and as a domestic Church it lives the experience of love and communion which it then relays to its children. Parents have the inalienable right to raise their children in accordance with their own moral and religious beliefs by promoting the welfare of the child. Integrated education for a mature person includes both Christian and universal human values that intertwine. It is important that the Church, through its pastoral care, offers the marriage and family a full support in their mission of Christian upbringing of their own children, thus supporting their contribution to the development and creation of the future both for the Church and the world.*

***Keywords:** lay believers, marriage, family, parents' mission, Christian upbringing.*

* MSc. Tanja Radionov, Counseling office St. Joseph, private practice, Mesnička 6, 10000 Zagreb, Croatia, tanja.radionov@optinet.hr